

KONTEKST:

Potrebno utvrditi pitanje hapšenja migranata u Grčkoj i pritvorske uslove za uhapšene migrante u Grčkoj, u cilju analize i donošenja odluke u konkretnom slučaju, a povodom odbijanja zahteva za azil tražiocima azila, u kontekstu prolaska kroz Grčku kao sigurnu treću zemlju, prema izjavi iznetoj na zahtevu za azil i usmenoj raspravi;

PITANJE: Hapšenje migranata u Grčkoj i pritvorski uslovi za uhapšene migrante

ODGOVOR:

Iako su se hapšenja migranata u Grčkoj dešavala tokom čitave 2012. godine, ona su se intenzivirala od kada je grčka Vlada otpočela sa racijama i hapšenjima ilegalnih migrantata u avgustu 2012. godine (Xenios Zeus).^{1 2} Ova operacija podrazumeva proterivanje ilegalnih migranata sa grčkih granica i hapšenje i deportaciju ilegalnih migranata koji na teritoriji Grčke borave bez dokumenata ili regulisanog statusa.³

Zakon (3907/2011) kojim se reguliše pritvor migranata predviđa da će se migranti pritvoriti samo ako se druge manje prinudne mere ne mogu efikasno primeniti.⁴ Međutim, u praksi, ova odredba se ne primenjuje i migranti se masovno pritvaraju bez uzimanja u obzir manje prinudnih mera.^{5 6} To je proces sistematskog hapšenja ilegalnih migranata i tražilaca azila i njihovog zadržavanja u pritvoru.^{7 8} Migranti se hapse ukoliko ilegalno borave na teritoriji Grčke.⁹

Međutim, uzimajući u obzir nemogućnost grčkih vlasti da adekvatno odgovore na potrebe velikog broja imigranata koji ulaze u Grčku i traže azil,^{10 11} migranti se nalaze u riziku da budu

¹ Human Rights Watch: Unwelcome Guests: Greek Police Abuses of Migrants in Athens, 12.jun 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51bae3274&skip=0&coi=GRC> , str 13

² Asylum Information Database: Not there yet, septembar 2013.- <http://www.asylumineurope.org/annual-report-20122013>, str 32

³ Asylum Information Database: Greece Detention of asylum seekers/general, jun 2013.- <http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/general>

⁴ United Nations Human Rights: UN special Rapporteur on the human rights concludes the fourth and last country visit in his regional study on the human rights of migrants at the borders of the European Union: Greece, 3.decembar 2013.- <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12858&LangID=E>

⁵ Amnesty International: Greece : Systematic and prolonged detention of irregular migrants and asylum seekers provoked riot, 13.avgust 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=520e0f974&skip=0&coi=GRC>

⁶ Asylum Information Database: Judicial review of the detention order, jun 2013.- <http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/judicial-review-detention-order>

⁷ Amnesty International: Annual Report 2013/Refugees, asylum seekers and migrants- Greece, 23.maj 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=519f519b4b&skip=0&coi=GRC>

⁸ Council of Europe:Parliamentary Assembly: Migration and asylum: mounting tensions in the Eastern Mediterranean, 23.januar 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51384f992&skip=0&coi=GRC> , str 3

⁹ Asylum Information Database: Not there yet, septembar 2013.- <http://www.asylumineurope.org/annual-report-20122013>, str 32

¹⁰ European News: Asylum: Fixing a broken system, 8. maj 2013.- <http://www.euronews.com/2013/05/08/asylum-fixing-a-broken-system/>

¹¹ BBC News: Greece asylum: Journey through a broken system, 19.februar 2013.- <http://www.bbc.co.uk/news/world-21509198>

uhapšeni dok čekaju na podnošenje zahteva za azil.^{12 13} Izbeglice koje žele da podnesu zahtev za azil u Grčkoj, moraju svoje zahteve registrovati kod policije. Oni koji uspeju da se registriju daju otiske prstiju, fotografišu se i uzimaju im se osnovni identifikacioni podaci. Tek posle registracije, odnosno podnošenja zahteva za azil, oni dobijaju dobiti takozvani „ružičasti karton“.^{14 15} „Ružičasti karton“ je dokument kojim se dokazuje da je lice podnelo zahtev za azil.¹⁶
¹⁷ Ovaj dokument omogućava tražiocima azila da borave u Grčkoj legalno do 6 meseci uz mogućnost obnavljanja.¹⁸ Svako lice koje je u Grčkoj zatraži azil i dobije ružičasti karton ima mogućnost da se zaposli u periodu dok se odlučuje o njegovom zahtevu i ima pravo na besplatnu zdravstvenu negu.^{19 20}

Međutim, u Atini se nedeljno izda samo 20-ak ovih kartona, iako na hiljade ljudi svakodnevno čeka u redu ispred Atičke policijske uprave za strance u Atini. Ovi kartoni se u ovoj ustanovi izdaju samo jednom nedeljno - subotom.^{21 22 23}

Migranti koji ne uspeju da registruju svoje zahteve za azil, često bivaju uhapšeni u organizovanim akcijama hapšenja i borave u pritvorskim objektima koji su prenatrpani, u lošim higijenskim uslovima.^{24 25}

Opsežnost operacije Ksenios Zevs ilustruje odvođenje u policijske stanice oko 85 000 ljudi sa ulica Atine u periodu od početka operacije u avgustu 2012.godine do februara 2013.godine. U policijskim stanicama, migranti su legitimisani proveravan im je status i legalan

¹² Amnesty International: The Greek authorities must urgently accelerate the asylum system reforms and end detention of asylum seekers/ Limited and slow asylum reforms, 21.mart 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=514c22362&skip=0&coi=GRC>

¹³ Amnesty International: Annual report: Greece 2013, maj 2013.- <http://www.amnestyusa.org/research/reports/annual-report-greece-2013?page=2>

¹⁴ Enhancing Vulnerable Asylum Seekers protection: Greek Ombudsmans report on the asylum procedure- http://www.evasp.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=143%3Agreek-ombudsmans-report-on-the-asylum-procedure&Itemid=117&lang=en

¹⁵ Welcome to Europe: The asylum procedure in Greece, novembar 2012.- <http://w2eu.info/greece/en/articles/greece-asylum.en.html>

¹⁶ BBC News: Greece asylum: Journey through a broken system, 19.februar 2013.- <http://www.bbc.co.uk/news/world-21509198>

¹⁷ Welcome to Europe: The asylum procedure in Greece, novembar 2012.- <http://w2eu.info/greece/en/articles/greece-asylum.en.html>

¹⁸ Welcome to Europe: The asylum procedure in Greece, novembar 2012.- <http://w2eu.info/greece/en/articles/greece-asylum.en.html>

¹⁹ Welcome to Europe: Greece Work, novembar 2013.- <http://w2eu.info/greece/en/articles/greece-work.en.html>

²⁰ Dublin regulations & asylum in Greece, 2012.- <https://www.google.rs/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.dublin-project.eu%2Ffr%2Fcontent%2Fdownload%2F2372%2F22884%2Fversion%2F4%2Ffile%2FBrochure%2BGr%25C3%25A8ce%2B-%2BEnglish.pdf&ei=70swUs-lBdSVhQeG94G4CO&usq=AFOjCNGoMa1EnLrk7QaF6dYp7cWvXCZvuA&sig2=MCDYjUEq7y--4fJJuEBaaA&bvm=bv.51773540.d.ZG4&cad=rja>, str 10

²¹ Amnesty International: The Greek authorities must urgently accelerate the asylum system reforms and end detention of asylum seekers/ Limited and slow asylum reforms, 21.mart 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=514c22362&skip=0&coi=GRC>

²² Council Of Europe: Parliamentary Assembly, 23.januar 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51384f992&skip=0&coi=GRC>, str 12

²³ Welcome to Europe: The asylum procedure in Greece, novembar 2012.- <http://w2eu.info/greece/en/articles/greece-asylum.en.html>

²⁴ Amnesty International: The Greek authorities must urgently accelerate the asylum system reforms and end detention of asylum seekers/ Limited and slow asylum reforms, 21.mart 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=514c22362&skip=0&coi=GRC>

²⁵ Amnesty International: Annual report: Greece 2013, maj 2013.- <http://www.amnestyusa.org/research/reports/annual-report-greece-2013?page=2>

boravak na teritoriji Grčke. Od ukupnog broja legitimisanih migranata u periodu između avgusta 2012.godine i februara 2013.godine, 6 % njih (oko 4 811 ljudi) je uhapšeno zato što nisu imali legalan boravak na teritoriji Grčke.^{26 27 28}

Preveliki broj migranata koji se nalaze u pritvoru potpuno parališe pritvorske objekte i zatvorski sistem uopšte.²⁹ Veliki broj migranata se hapsi zbog nedostatka dokumenata koji im obezbeđuju legalan boravak u Grčkoj.³⁰

Usled nedostatka prostora u pritvorskim jedinicama u nekim delovima Grčke migranti bivaju pušteni na slobodu posle nekoliko dana ili nedelja. Ovo je posebno karakteristično za porodice sa decom koje dolaze u Grčku preko Egejskih ostrva, kada pri puštanju iz zatvora dobijaju nalog za napuštanje teritorije Grčke u roku od 30 dana.³¹ Međutim, ovi dokumenti su napisani na grčkom jeziku, pa mnogi migranti ne mogu ni da ih pročitaju, a kamoli da postupe po njima.³²

U Grčkoj ne postoji automatska sudska revizija odluke o pritvaranju migranata, što predstavlja problem uzimajući u obzir sistemska hapšenja migranata.^{33 34 35} Iako u praksi postoji mogućnost da migrant podnese zahtev za reviziju odluke o pritvaranju, zahtev se mora podneti pismenim putem i na grčkom jeziku što reviziju čini nedostižnom za migrante.³⁶ Takođe, pristup prevodioca i advokata migrantima u pritvoru nije zagarantovan, čime je njihov prigovor protiv odluke o pritvoru praktično onemogućen.³⁷

Takođe, migranti čija je deportacija u zemlje porekla otežana usled okolnosti u tim zemljama ili nemogućnosti saradnje sa konzularnim predstavništvima tih zemalja u Grčkoj,

²⁶ Asylum Information Database: dfetention of Asylum seekers/General, jun 2013.- <http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/general>

²⁷ Human Rights Watch: Unwelcome Guests: Greek Police Abuses of Migrants in Athens, 12.jun 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51bae3274&skip=0&coi=GRC>, str 1

²⁸ Reuters: Migrants in Greece detained based on appearance, 12.jun 2013.- <http://www.reuters.com/article/2013/06/12/us-greece-migrants-police-idUSBRE95B0PK20130612>

²⁹ Asylum Information Database: dfetention of Asylum seekers/General, jun 2013.- <http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/general>

³⁰ Asylum Information Database: dfetention of Asylum seekers/General, jun 2013.- <http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/general>

³¹ UN Human Rights Council: Report of the special Rapporteur on the human rights of migrants, Mission nto Greece, 18. april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC%20.%20str%2013>, str 11

³² UN Human Rights Council: Report of the special Rapporteur on the human rights of migrants, Mission nto Greece, 18. april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC%20.%20str%2013>, str 13

³³ Asylum Information Database: Judicial review of the detention order, jun 2013.- <http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/judicial-review-detention-order>

³⁴ UN News Centre: Greece must improve detention conditions for migrants-UN expert 31.januar 2013.- <http://www.un.org/apps/news/story.asp?Cr=greece&NewsID=44047#.UkGQhtJkPh4>

³⁵ UN Human Rights Council: Report of the special Rapporteur on the human rights of migrants, Mission nto Greece, 18. april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC%20.%20str%2013>, str 13

³⁶ UN Human Rights Council: Report of the special Rapporteur on the human rights of migrants, Mission nto Greece, 18. april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC%20.%20str%2013>, str 13

³⁷ UN Human Rights Council: Report of the special Rapporteur on the human rights of migrants, Mission nto Greece, 18. april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC%20.%20str%2013>, str 13

najčešće su izloženi hapsenju i zadržavanju u pritvorima,³⁸ iako se to protivi grčkom zakonu 3907 iz 2011.godine koji predviđa da se osoba pusti na slobodu ukoliko ne postoji mogućnost deportacije.³⁹

Deca bez pratnje su među najugroženijim migrantima u Grčkoj. Nekada se deca pritvaraju zajedno sa odraslima^{40 41} i borave u veoma lošim životnim uslovima.^{42 43} Takođe i deca u pratnji porodice spadaju među posebno ugrožena lica.⁴⁴ U prilog ovoj tvrdnji govore i prijavljeni primeri da je dete od samo godinu dana bilo pritvoreno zajedno sa svojim roditeljima.⁴⁵

Maloletni migranti bez pratnje u Grčkoj, prilikom puštanja iz pritvora najčešće dobijaju nalog za napuštanje zemlje. Ukoliko ne napuste zemlju bivaju ponovo uhapšeni. Ilustrativan je primer somalijske devojčice od 10 godina koja je hapšena 4 puta za šest meseci.⁴⁶ Takođe, maloletnicima bez pratnje se većinom ne postavlja staratelj i oni su i nakon napuštanja pritvorske jedinice prepušteni sami sebi, usled čega veliki broj maloletnika završi na ulici bez regulisanog statusa i u riziku od zlostavljanja ali i ponovnog hapšenja.^{47 48}

U većini pritvorskih jedinica uslovi u kojima uhapšeni borave su prilično loši, sa vrlo malo medicinske nege, nedostatkom grejanja i tople vode, lošom hranom, nedostatkom sredstava za higijenu, odeće i ćebadi.^{49 50} Migranti bez dokumentara drže se veoma često u pritvorskim prostorijama koje su prenatrpane.^{51 52 53} Maloletnici bez pratnje se često u pritvoru drže zajedno sa

³⁸ ECRE: Amnesty international : migrants and refugees trying to reach the EU pushed back at the Greece-Turkey border, 12.jul 2013.- <http://www.ecre.org/component/content/article/70-weekly-bulletin-articles/407-amnesty-international-migrants-and-refugees-trying-to-reach-the-eu-pushed-back-at-the-greece-turkey-border.html?>

³⁹ UN Human Rights Council: Report of the special Rapporteur on the human rights of migrants, Mission into Greece , 18. april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC%20.%20str%2013> , str 12

⁴⁰ Forced migration review: The impact of immigration detention on children, septembar 2013.- <http://www.fmreview.org/en/detention/farmer.pdf> , str 14

⁴¹ Asylum Information Database: Greece Grounds for detention, jun 2013.- <http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/grounds-detention>

⁴² Forced migration review: The impact of immigration detention on children, septembar 2013.- <http://www.fmreview.org/en/detention/farmer.pdf> , str 14

⁴³ Asylum Information Database: Greece Grounds for detention, jun 2013.- <http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/grounds-detention>

⁴⁴ UN Human Rights Council: Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, 18.april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC> , str 17

⁴⁵ UN Human Rights Council: Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, 18.april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC> , str 17

⁴⁶ Forced migration review: The impact of immigration detention on children, septembar 2013.- <http://www.fmreview.org/en/detention/farmer.pdf> , str 14

⁴⁷ UN Human Rights Council: Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, 18.april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC> , str 17

⁴⁸ State Department: Country Reports on Human Rights Practices- Greece 2012/Freedom of movement; internally Displaced Persons, protection of Refugees and stateless persons, 19.april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=517e6e32c&skip=0&coi=GRC>

⁴⁹ UN Human Rights Council: Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, 18.april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC> , str 12

⁵⁰ Open Democracy: Immigration detention and state denial in Greece/ Conditions of Immigration detention in Greece, 23.avgust 2013.- <http://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/leonidas-kcheliotis/immigration-detention-and-state-denial-in-greece>

⁵¹ Asylum Information Database: Greece / detention conditions, jun 2013.- http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/detention-conditions#footnote1_nwhpsrt

⁵² UN Human Rights Council: Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, 18.april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC> , str 12

⁵³ Open Democracy: Immigration detention and state denial in Greece/ Conditions of Immigration detention in Greece, 23.avgust 2013.- <http://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/leonidas-kcheliotis/immigration-detention-and-state-denial-in-greece>

odraslim pritvoreniciima.⁵⁴ Usled prevelikog broja pritvorenih migranata i nedostatka prostora migranti su primorani da spavaju na podu. Pritvorski centar u Korintu je posebno prebukiran sa oko 70 pritvorenika po ćeliji.⁵⁵

U nekim pritvorskim jedinicama migranti imaju ograničen pristup toaletima, a neki od pritvorskih centara nemaju veštačko osvetljenje tako da se migranti tokom zime veći deo dana provedu u mraku.⁵⁶

Mnoge policijske stanice su pretvorile svoje pritvorske prostorije u objekte gde pritvoreni stranci čekaju deportaciju, ali takve prostorije ne ispunjavaju minimum uslova za boravak u njima, koji nekada traje i do 6 meseci, iako su izgrađene za boravak od najviše 24 časa.^{57 58 59 60} Takođe u ovim pritvorskim jedinicama nije obezbeđena adekvatna prostorija u kojima bi pritvorenici razgovarali sa svojim advokatom.⁶¹

Prijavljen je i veliki broj slučajeva maltretiranja u policijskim stanicama,⁶² objektima granične službe i centrima za smeštaj migranata u Grčkoj.⁶³

KOMENTAR/ZAKLJUČAK:

Praksa grčkih vlasti je da sistematski hapsi sve migrante koji se ilegalno nađu na teritoriji Grčke. Nemogućnost migranata da na efikasan način dođu do dokumenta kojima bi legalizovali svoj boravak u Grčkoj, dovodi ih u izvesnost da će biti uhapšeni i pritvoreni u nekom od pritvorskih objekata. Međutim, usled nedostatka prostora u tim objektima, uhapšeni migranti se puštaju na slobodu i tako ulaze u začarani krug ponovnog ilegalnog boravka na ulicama i izvesnosti da će ponovo biti uhapšeni. Takođe, uhapšenima, naročito onima koji su privedeni i zadržani zbog nemanja dokumenata, ne obezbeđuju se potrebni životni uslovi u pritvorskim jedinicama. Na osnovu ovakve situacije, jasno je da se u pritvorskim objektima u Grčkoj krše osnovna ljudska prava migranata koji su uhapšeni kao i da im grčke vlasti ne obezbeđuju potrebnu zaštitu i bezbednost.

⁵⁴ Asylum Information Database: Greece / detention conditions, jun 2013.- http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/detention-conditions#footnote1_nwhpsrt

⁵⁵ UN Human Rights Council: Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, 18.april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC>, str 12

⁵⁶ UN Human Rights Council: Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, 18.april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&docid=51b983ab4&skip=0&coi=GRC>, str 12

⁵⁷ UN News Centre: Greece must improve detention conditions for migrants-UN expert 31.januar 2013.- <http://www.un.org/apps/news/story.asp?Cr=greece&NewsID=44047#.UkGQhtJkPh4>

⁵⁸ Asylum Information Database: Greece / detention conditions, jun 2013.- http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/detention-conditions#footnote1_nwhpsrt

⁵⁹ Open democracy: Immigration detention and state denial in Greece/ Conditions of Immigration detention in Greece, 23.avgust 2013.- <http://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/leonidas-kcheliotis/immigration-detention-and-state-denial-in-greece>

⁶⁰ Council of Europe: Commissioner for Human Rights: Greece- Report by Nils Muilznieks, 16.april 2013.- <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=search&docid=516e76bb4&skip=0&query=staff&coi=GRC>, str 29

⁶¹ UN News Centre: Greece must improve detention conditions for migrants-UN expert 31.januar 2013.- <http://www.un.org/apps/news/story.asp?Cr=greece&NewsID=44047#.UkGQhtJkPh4>

⁶² Open Democracy: Immigration detention and state denial in Greece/ Conditions of Immigration detention in Greece, 23.avgust 2013.- <http://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/leonidas-kcheliotis/immigration-detention-and-state-denial-in-greece>

⁶³ Open Democracy: Immigration detention and state denial in Greece/ Conditions of Immigration detention in Greece, 23.avgust 2013.- <http://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/leonidas-kcheliotis/immigration-detention-and-state-denial-in-greece>